

JERZY KOPACZ, ANDRZEJ PELISIAK

REJON PRACOWNIANO-OSADNICZY NAD RZEKĄ KRZTYNIĄ, WOJ. CZĘSTOCHOWA

LOKALIZACJA

Rzeka Krztynia jest lewobrzeźnym dopływem Pilicy. Początek bierze na NE od Zawiercia (rejon miejscowości Siamoszyce), płynie w kierunku NE i wpływa do Pilicy na N od Szczekocin. Orientacyjna długość rzeki wynosi około 30 km. W swoim górnym i środkowym biegu przecina Wyżynę Krakowsko-Częstochowską, opuszczając ją w rejonie miejscowości Krztynia. Dolny bieg rzeki związany jest z obszarem Wyżyny Przedborskiej, ściślej zaś z jej południową partią, wyróżnioną jako Niecka Włoszczowska¹. Podłożem geologicznym strefy górnego i środkowego biegu Krztyni są utwory górnourajskie. W dolnym biegu rzeki na owo podłoże nasuwają się utwory kredowe, które stanowią podstawę geologiczną całej Niecki Włoszczowskiej. Zewnętrzne pokrycie całości dorzecza Krztyni stanowią utwory czwartorzędowe, głównie w postaci różnych piasków.

Utwory jurajskie obfitują w złoża krzemienia, którego najbardziej rzucającym się w oczy rodzajem jest krzemień nawiązujący do wyróżnionej przez M. Kaczanowską i J. K. Kozłowskiego odmiany G². Szczegółowa lokalizacja geologiczna tej odmiany, podobnie jak i ewentualnie innych odmian tu występujących, jest jak dotąd nieznana. Okruchy krzemienia zalegają w obfitości na powierzchni utworów czwartorzędowych, na W od rejonu miejscowości Niegowa, na E aż do krawędzi Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. W znacznie mniejszej ilości spotykamy je na bezpośrednio przyległych obszarach Niecki Włoszczowskiej.

ROZPOZNANIE ARCHEOLOGICZNE

Pierwsze udokumentowane rozpoznanie powierzchniowe fragmentu dorzecza Krztyni pochodzi z 1949 r. Przeprowadził je zespół Zakładu Prehistorii UŁ pod kierunkiem K. Jażdżewskiego³. W jego wyniku odkryto szereg stanowisk wiązanych chronologicznie ze schyłkiem neolitu i początkiem epoki brązu, kulturowo zaś, zgodnie z ówczesnym stanem wiedzy, z kulturą ceramiki sznurowej. Stanowiska te zostały zadokumentowane jako Bonowice, stan. 1, Pradła, stan. 1, i Pradła, stan. 2 (materiały i dokumentacja w zbiorach Muzeum Archeologicznego

¹ Kondracki J., *Geografia fizyczna Polski*, Warszawa 1981, s. 256.

² Kaczanowska M., Kozłowski J. K., *Studia nad surowcami krzemiennymi południowej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej*, AAC, t. 16: 1976, s. 207.

³ Chmielewski W., *Badania terenowe Łódzkiego Ośrodka Archeologicznego w roku 1949*, „Z otchłani wieków”, R. XIX: 1950, s. 97.

i Etnograficznego w Łodzi). Odkrycia te, mimo niewątpliwej wartości, nie stały się wówczas przedmiotem szczegółowej analizy.

W 1963 r. dane dotyczące stanowisk w Bonowicach i Pradłach weryfikował częściowo J. Machnik⁴. Stwierdził on niszczenie stanowiska w Bonowicach, zebrał próbki materiałów (w zbiorach Pracowni Archeologicznej ZAM IHKM PAN w Igołomi) oraz uściślił kulturowo część inwentarzy ze stanowiska I w Bonowicach, wiążąc je z wyróżnianym ówczesnie przez niego wczesnobrązowym horyzontem Chłopice-Veselé.

Także w początkach lat sześćdziesiątych badania powierzchniowe w rejonie Pradeł prowadził Zespół Katedry Archeologii Polski UJ w Krakowie. Zebrany materiał przekazano do Muzeum Archeologicznego w Krakowie⁵.

W 1975 r. rejon Bonowic wizytowany był przez studentów archeologii UŁ pod kierunkiem L. Domańskiej. Stwierdzono wówczas bardzo zaawansowane roboty ziemne w rejonie wydzielonego przez W. Chmielewskiego (dokumentacja z badań 1949 r.) kompleksu wydowego nr 6 na stan. I w Bonowicach. Prace te związane były z budową nasypu kolejowego linii hutniczo-siarkowej. Zebrany wówczas materiał przekazany został do Katedry Archeologii UŁ.

W związku z pojęciem opracowania materiałów ze stanowiska I w Bonowicach przez A. Pelisiaka⁶ rejon Bonowic i Pradeł był weryfikowany powierzchniowo przez autora tegoż opracowania. Stwierdzono wówczas m. in. całkowite zniszczenie kompleksu wydowego nr 6 na stan. I w Bonowicach oraz odkryto nowe, bardzo bogate stanowisko w Pradłach, które oznaczono, w nawiązaniu do numeracji z badań w 1949 r., jako Pradła, stan. 3.

Problem stanowisk nad Krztynią przedstawiony został wstępnie w 1983 r. przez A. Pelisiaka na seminarium w Pracowni Archeologicznej ZAM IHKM PAN w Igołomi. Zwrócono wówczas uwagę na konieczność przeprowadzenia w tym rejonie szerszego rozpoznania archeologicznego. Pierwszym etapem realizacji tego planu była archeologiczna inwentaryzacja powierzchniowa całego dorzecza Krztyni, przeprowadzona w październiku 1984 r. przez J. Kopacza i A. Pelisiaka. Wyniki tych badań są przedmiotem niniejszego opracowania.

BAZA ŹRÓDŁOWA

Stanowiska oznaczone są alfabetycznie nazwą miejscowości, na której obszarze występują, oraz numerem nadanym w kolejności odkrycia. Zachowano dawne oznaczenia dla stanowisk już znanych, podając w tych przypadkach w nawiasie rok odkrycia.

Zabytki krzemienne wykonane są z surowca miejscowego, którego szczegółowa charakterystyka zostanie w tym miejscu pominięta. Sporadyczne znaleziska krzemieni niemiejscowych zostaną specjalnie odnotowane.

Wielkość zebranej próby określać będziemy czterema kategoriami liczbowymi oznaczonymi dużymi literami alfabetu: A – próba 1 do 3 zabytków; B – 4-20; C – 21-100; D – powyżej 100 zabytków. Liczba narzędzi podana będzie w liczbie bezwzględnej.

W wielu przypadkach zabytkom krzemiennym towarzyszyła mało charakterystyczna ceramika. W większości przypadków odnosić ją można zapewne do okresów młodszych niż same zabytki krzemienne. Fakt owego współwystępowania odnotowujemy w katalogu bez bliższej interpretacji.

Katalog:

1. *Bonowice*, stan. I (rok odkrycia 1949). Bardzo liczne fragmenty ceramiki.

⁴ Machnik J., *Archeologiczne badania powierzchniowe na niektórych schyłkoweolitycznych i wczesnobrązowych stanowiskach w Małopolsce*, Spraw. PAN, Kraków, styczeń-czerwiec 1964, 1964, s. 14.

⁵ Kopacz J., *Krzemieniarstwo wczesnej epoki brązu w Iwanowicach* (praca w maszynpisie złożona w ZAM IHKM PAN w Krakowie), tabl. 28, 29, 30.

⁶ Pelisiak A., *Późnoneolityczne i wczesnobrązowe materiały ze stanowiska I w Bonowicach*, woj. częstochowski, Prac. Mat. Łódź. – w druku).

Ryc. 1. Mapa stanowisk archeologicznych nad rzeką Krztynią

Map archaeological sites on the Krztynia river

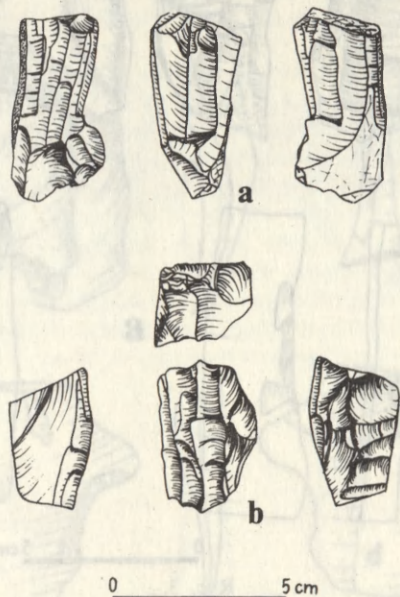
2. *Bonowice*, stan. 2. Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej B; 3 narzędzia.
3. *Bonowice*, stan. 3. Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej A; 3 fragmenty ceramiki.
4. *Grabiec*, stan. 1. Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej B; 1 narzędzie.
5. *Grabiec*, stan. 2. Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej A.
6. *Grabiec*, stan. 3. Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej A; 1 narzędzie, 1 fragment ceramiki.
7. *Huta Szklana*, stan. 1. Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej C; 6 narzędzi, 1 fragment ceramiki.
8. *Huta Szklana*, stan. 2. Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej B; 3 narzędzia.
9. *Huta Szklana*, stan. 3. Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej C; 9 narzędzi, 1 fragment ceramiki.
10. *Huta Szklana*, stan. 4. Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej C; 5 narzędzi.
11. *Huta Szklana*, stan. 5. Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej A; 2 narzędzia.
12. *Huta Szklana*, stan. 6. Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej B; 3 narzędzia.
13. *Huta Szklana*, stan. 7. Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej B; 2 narzędzia.

14. *Huta Szklana*, stan. 8. Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej C; 3 zabytki z krzemienia czekoladowego, 7 narzędzi, 5 fragmentów ceramiki.
15. *Krztynia*, stan. 1. Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej B; 2 narzędzia.
16. *Krztynia*, stan. 2. Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej C; 6 narzędzi.
17. *Krztynia*, stan. 3. Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej B; 1 narzędzie.
18. *Pradla*, stan. 1 (odkryte w 1949 r.). Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej D; 8 narzędzi.
19. *Pradla*, stan. 2 (odkryte w 1949 r.). Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej C; 1 narzędzie.
20. *Pradla*, stan. 3 (odkryte w 1983 r.). Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej D; 14 narzędzi.
21. *Pradla*, stan. 4. Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej A.
22. *Pradla*, stan. 5 (Piec). Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej B; 6 narzędzi.
23. *Pradla*, stan. 6 (Fryszarka). Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej B; 3 narzędzia.
24. *Pradla*, stan. 7. Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej C; 8 narzędzi.
25. *Pradla*, stan. 8 (Piec). Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej A; 1 fragment ceramiki.
26. *Pradla*, stan. 9 (Piec). Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej B.
27. *Pradla*, stan. 10. Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej C; 3 narzędzia.
28. *Pradla*, stan. 11 (poza krzemienicą). Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej B; 4 narzędzia.
- *Krzemienica*: próba materiału krzemienego kategorii liczbowej D; 1 narzędzie.
29. *Pradla*, stan. 12 (Fryszarka). Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej A; 2 narzędzia.
30. *Pradla*, stan. 13 (Fryszarka). Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej B; 1 narzędzie.
31. *Pradla*, stan. 14 (Fryszarka). Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej A; 1 narzędzie.
32. *Pradla*, stan. 15 (Fryszarka). Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej A.
33. *Przybyszów*, stan. 1. Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej C; 7 narzędzi.
34. *Szczekociny*, stan. 1. Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej A; 2 narzędzia.
35. *Szczekociny*, stan. 2. Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej A; 1 narzędzie.
36. *Tęgobórz*, stan. 1. Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej A.
37. *Tęgobórz*, stan. 2. Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej A.
38. *Zawada*, stan. 1. Próba materiału krzemienego kategorii liczbowej A.

RAMY CHRONOLOGICZNE ZBIORU

Specyfika materiałów powierzchniowych zmusza do operowania generalnymi obserwacjami zmierzającymi do określenia najbardziej prawdopodobnej interpretacji zbioru, a nie szczegółowej oceny każdego jego elementu. Dotyczy to w szczególności materiałów krzemienych. W odniesieniu do inwentarzy, będących przedmiotem opracowania, jednostkowe znaleziska służą nam do zasygnalizowania w dorzeczu Krztyni dość intensywnych na niektórych stanowiskach śladów penetracji starszej niż młodsza epoka kamienia. Mamy tu na myśli wióry od rdzeni dwupiętowych i rdzenie dwupiętowe z Pradeli, stan. 1 (zbiory Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi) oraz regularne dwupiętowe rdzenie o ostrych kątach pomiędzy odłupniami i piętami znalezione w Pradłach, stan. 3 (ryc. 2a), i Pradłach, stan. 4 (ryc. 2b), a także drapacz wiórowy z Huty Szklanej, stan. 1 (ryc. 6c). Zabytki te mają analogie w inwentarzach paleolitu schyłkowego bądź mezolitu.

Drugim biegunem tego problemu jest ceramika występująca w towarzystwie materiałów krzemienych. Uważamy, że w większości przypadków należy ją wiązać albo z kulturą lużycką (np. zbiór z Bonowic, stan. 1, z którego notowane są groby tej kultury; zbiory Muzeum

Ryc. 2.

a – Pradła, stan. 3; ! – Pradła, stan. 4 (Piec). Krzemień jurajski miejscowy

a – Pradła, site 3; b – Pradła, site 4 (Piec). Local Jurassic flint

Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi), albo z kulturą przeworską (np. Huta Szklana, stan. 4). Dopuszczając możliwość wypadków współczesności części materiałów krzemiennych z częścią ceramiki, uważamy, że na obecnym etapie rozpoznania problemu wszelkie dalej idące wnioski byłyby niewłaściwe.

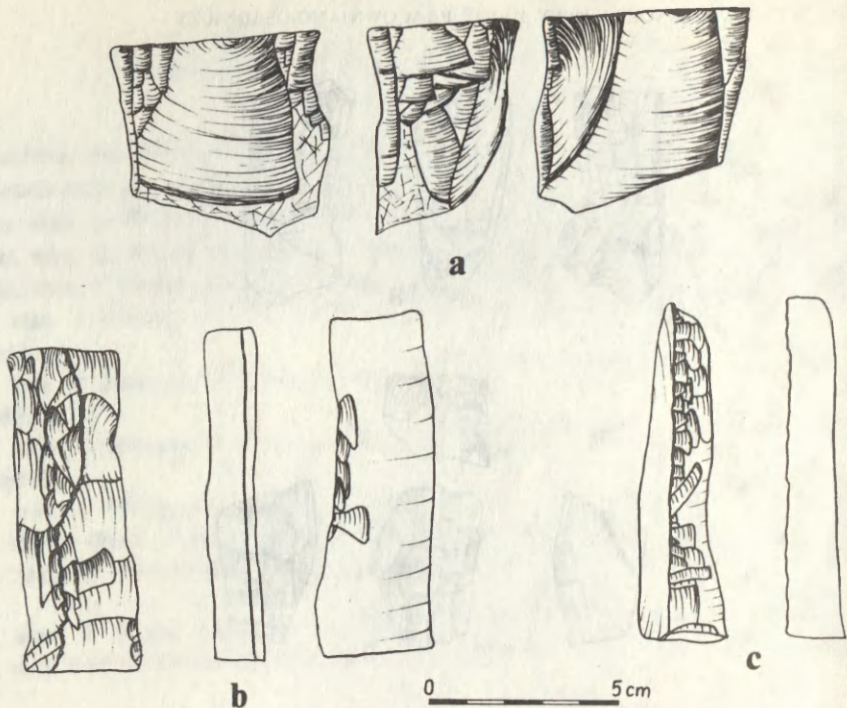
Przytłaczającą większość materiałów krzemiennych określić można ramowo jako związane z młodszą epoką kamienia i początkiem epoki brązu.

CHARAKTERYSTYKA MATERIAŁÓW KRZEMIENNYCH

Pierwszym spostrzeżeniem o walorze ogólnym jest stwierdzenie znacznych rozmiarów dużej liczby zabytków. Największe z narzędzi osiągają długość 17 cm, co nadaje im charakter „makrolityczny”. Bardzo wyraźnie zaznaczony jest element, który określamy mianem „produkcyjny”. Wyraża się on obecnością rdzeni (ryc. 3a), odłupków i łusek (zarejestrowanych również w postaci zwartej krzemienicy – Pradła, stan. 11), zatępców (ryc. 3b,c) i podtępca użytkowanego jako przekłuwacz (ryc. 6b) oraz narzędzi rdzeniowych zwanych przez nas umownie „typ robot”, niezależnie od ich indywidualnej specyfiki.

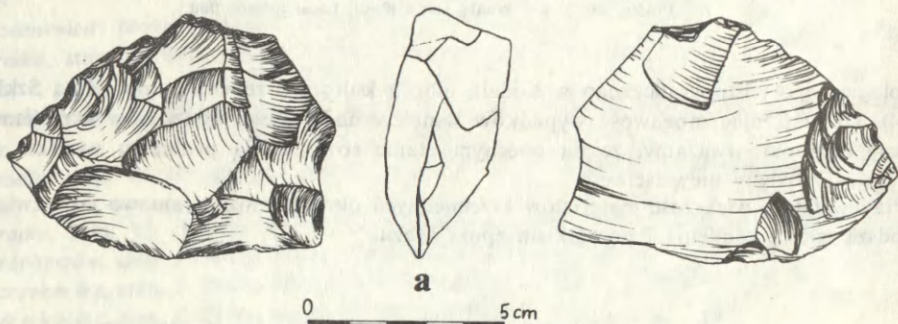
Stronę techniczną zbioru reprezentuje element techniki rdzeniowej, odłupkowej, łuszczeniowej oraz słabo zaznaczonej techniki wiórowej. Pierwszą z wymienionych obrazuje przede wszystkim wspomniany „typ robot”, potwierdzona jest także obecnością zaczątkowców siekier dwuściennych i innych narzędzi obustronnych (Pradła, stan. 1, zbiór z 1949 r., w Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi).

Drugą z technik obrazują rdzenie odłupkowe, a także wyjątkowe, lecz znamienne znalezisko rdzenia odłupkowego z odłupka. Element łuszczeniowy stanowią występujące powszechnie łuszczyki oraz jeden okaz klasycznego łuszczenia dwubiegunowego, a także bryła wielościenne obrabiana łuszczeniowo na kilku krawędziach, w typie zdefiniowanych przez P. Valde-Nowaka tzw. pseudo-

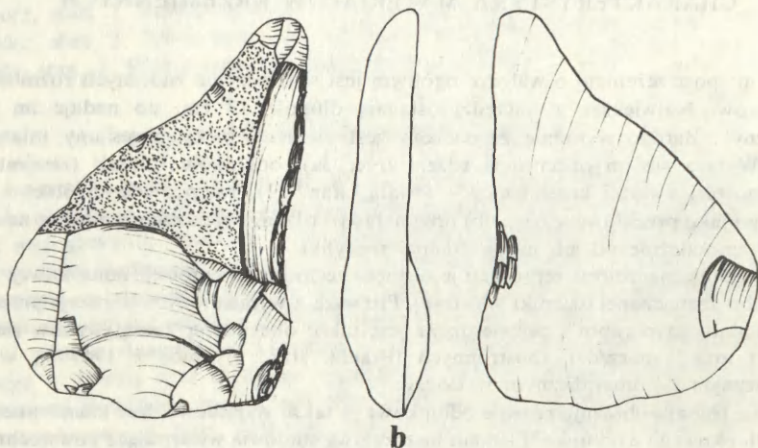

Ryc. 3.

a – Bonowice, stan. 2; *b* – Pradła, stan. 10; *c* – Pradła, stan. 7. Krzemień jurajski miejscowy
a – Bonowice, site 2; *b* – Pradła, site 10; *c* – Pradła, site 7. Local Jurassic flint

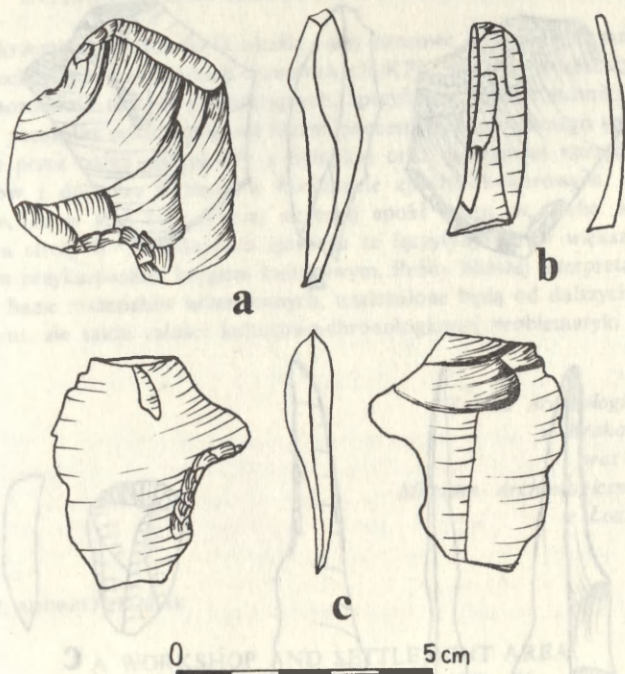
a

b

Ryc. 4.

a – Pradła, stan. 3; *b* – Krztynia, stan. 2. Krzemień jurajski miejscowy
a – Pradła, site 3; *b* – Krztynia, site 2. Local Jurassic flint

Ryc. 5.

a – Huta Szklana, stan. 4; *b* – Huta Szklana, stan. 8; *c* – Pradla, stan. 3. *a*, *c* – krzemień jurajski miejscowy, *b* – krzemień czekoladowy

a – Huta Szklana, site 4; *b* – Huta Szklana, site 8; *c* – Pradla, site 3. *a*, *c* – local Jurassic flint, *b* – chocolate flint

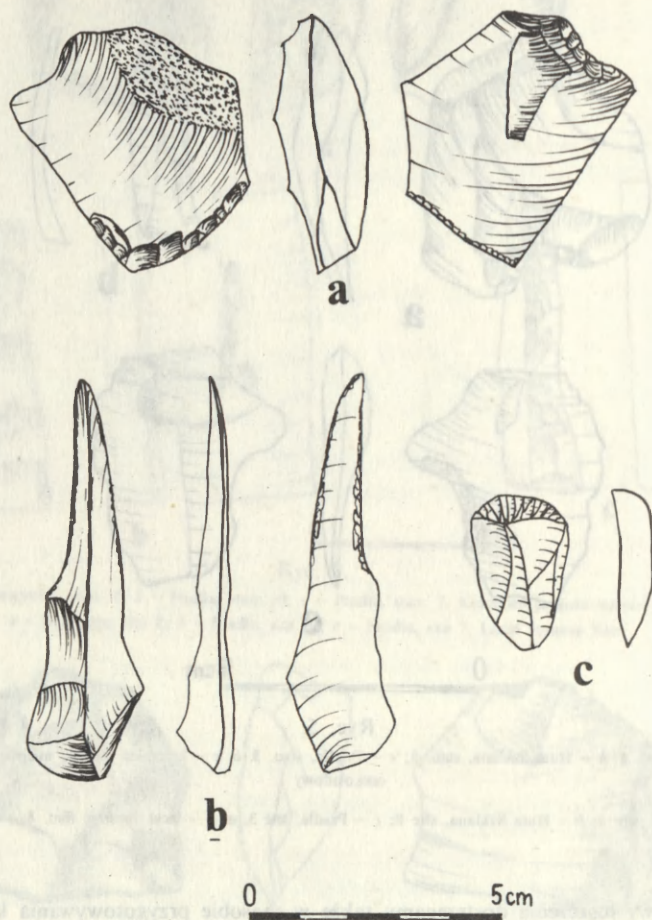
luszczni⁷. Przejawy łuszczenia dostrzegamy także w sposobie przygotowywania krawędzi niektórych form narzędziowych (ryc. 4a).

Problem stosowania techniki wiórowej jest bardziej złożony. Mamy bowiem do czynienia z wiórami uzyskanymi w wyniku stosowania techniki odlupkowej oraz właściwej techniki wiórowej. Efektem pierwszej są wióry metryczne, przeważnie częściowo korowe. Właściwa technika wiórowa, słabo zaznaczona, widoczna jest na przykładzie regularnych wiórów od rdzeni jednopiętowych (ryc. 5b) i jednopiętowego rdzenia wiórowego.

Liczba narzędzi w omawianym zbiorze jest stosunkowo liczna. Nawiązując do nomenklatury zaproponowanej przez J. Kopacza i P. Valde-Nowaka⁸, wyróżniamy bardzo silnie zarysowany człon narzędzi funkcjonalnych, tj. posiadających jedynie ślady zabiegów korygujących formę podstawową, i ewentualne ślady użytkowania. Narzędzia te wymykają się w większości przypadków wąskim ramom klasyfikacji typologicznej. Okazy odznaczające się obecnością różnej postaci krawędzi tnących oraz związanego z nimi wierzchołka obejmujemy umowną nazwą narzędzi funkcjonalnych (ryc. 4b, 6a). Kształt wierzchołka tych narzędzi, pomimo iż zdeterminowany półsurowcem, nasuwa skojarzenia z „żądłem” przekłuwaczy. Innymi przykładami członu funkcjonalnego są formy z wyretuszowanymi wnękami (ryc. 5a,c). Formalnie można by je

⁷ Valde-Nowak P., *Należy oravskeho typu a ich význam pre poznanie osídlenia poľských Karpát na sklonku neolitu a na počiatku doby bronzovej*, [w:] *Praveke a včasnohistoricke osídlenie východného Slovenska vo vzťahu k susedným oblastiam*, Košice/Nitra 1986 – w druku.

⁸ Kopacz J., Valde-Nowak P., *Episzurowy przykarpacki krąg kulturowy w świetle materiałów kamiennych*, APolski, t. 32: 1987, z. 1 (w druku).

Ryc. 6.

a – Pradla, stan. 3; b – Pradla, stan. 11; c – Huta Szklana, stan. 1. Krzemień jurajski miejscowy
a – Pradla, site 3; b – Pradla site 11; c – Huta Szklana, site 1. Local Jurassic flint

określić mianem odłupków retuszowanych, włączając do tej grupy także okazy o trudnym do zdefiniowania retuszu.

Narzędzia typologiczne w ujęciu J. Kopacza i P. Valde-Nowaka reprezentowane są przez drapacze w odmianie rdzeniowej „makrolitycznej” i odłupkowej „zminiaturyzowanej”, jedno duże zgrzebło podwójne, a także dwa okazy nożowatych narzędzi odłupkowych, których kształt zdeterminowany jest przez retusz formujący. Jeden z zatępców retuszowany na obu krawędziach uznać należy za wiórowiec (ryc. 3b).

Narzędzi konwencjonalnych w ujęciu J. Kopacza i P. Valde-Nowaka brak w prezentowanym zbiorze, nadmienić trzeba jednak, że ze stan. 1 w Bonowicach znane są zarówno siekiery dwuścienne, jak i ich zaczątkowiec, oraz grociki do strzał (zbiory Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi)⁹.

⁹ Machnik J., *Die Kulturentwicklung und die Wende des Neolithikums zur Bronzezeit in Klempolen*, APolona, t. 12: 1970, s. 91-115.

INTERPRETACJA KULTUROWO-CHRONOLOGICZNA

Obecność krzemienia odmiany G uściśla ramy czasowe opisywanych materiałów. Występuje on powszechnie na małopolskich stanowiskach KPL, a także wczesnobrązowych. Takie cechy, jak różnorodność technik produkcyjnych, specyficzne oblicze techniki wiórowej, zacieranie się różnic pomiędzy poszczególnymi fazami procesu technologicznego (symbolicznie wręcz reprezentowane przez rdzeń odłupkowy z odłupka) oraz asortyment narzędzi, umiejscawiają część materiałów z dorzecza Krztyni w horyzoncie zjawisk kulturowych, zachodzących od środkowego neolitu w głąb co najmniej wczesnej epoki brązu, w strefie, którą J. Machnik określa mianem strefy B¹⁰. Kulturowo zjawiska te łączyłyby się w większości przypadków z episznurowym przykarpackim kręgiem kulturowym. Próby bliższej interpretacji, o ile w ogóle są możliwe na bazie materiałów krzemiennych, uzależnione będą od dalszych badań nie tylko dorzecza Krztyni, ale także całości kulturowo-chronologicznej problematyki tego kręgu.

*Zakład Archeologii Małopolski
w Krakowie
oraz
Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne
w Łodzi*

JERZY KOPACZ, ANDRZEJ PELISIAK

A WORKSHOP AND SETTLEMENT AREA
ON THE KRZTYNIA RIVER,
CZĘSTOCHOWA PROVINCE

Flint materials discussed in this paper were found during surface survey carried out by the authors in October, 1984. The materials came from 38 sites located on the edge of the Krztynia flood terrace. Among raw materials, local Jurassic flint is predominant, though the utilization of non-local varieties was also occasionally recorded. In the inventories from Pradła, sites 1, 3 and 4, the element older than Neolithic is distinct. It is represented by single platform cores for blades and blades from double platform cores. On several sites flint materials were accompanied by pottery of the Lusatian and Przeworsk cultures.

Most flint artifacts described are similar both with regard to raw material used and to technico-typological characteristics. Flake technique is dominant while evidence for blade technique is scanty. Production elements such as flakes, flakes from bipolar cores and cores for flakes form the most numerous group in the collection. Among tools, forms similar to functional tools are dominant. These tools, distinguished by J. Kopacz and P. Valde-Nowak, show only traces of operations correcting the basic form and occasionally also traces of use. Core tools of the *robot* type and macro-endscrapers are fairly numerous. Basing on the characteristics of the majority of the finds, it is possible to assign them to FBC and to the turn of the Neolithic and the Bronze Age in the zone called by J. Machnik zone B.

¹⁰ Machnik J., *Die Verbreitung und Chronologie der Chlopice-Veselé-Kultur*, Slov. Arch., t. 29, z. 2: 1981, Abb. 1.

THE KATYNI RIVER BASIN

On the basis of the above data, the following conclusions can be drawn. The Katyni River basin is a typical example of a river basin in the Krasnodar Territory. The basin is characterized by a high degree of erosion, which is due to the presence of a thick layer of loess. The erosion is most pronounced in the upper reaches of the river, where the relief is more rugged. The lower reaches of the river are characterized by a more gentle relief and a higher degree of soil erosion. The soil in the basin is generally of a heavy, clayey type, which is not very fertile. The vegetation in the basin is mainly composed of steppe plants, which are not very resistant to erosion. The water in the river is generally of a high quality, but it is often turbid due to the erosion of the banks. The water is used for irrigation and for drinking purposes. The basin is one of the most important agricultural areas in the Krasnodar Territory.

Катуньская область
Катунь
Катуньская область
Катуньская область

КАТЮНИНСКАЯ ОБЛАСТЬ

WORKSHOP AND SETTLEMENT AREA
ON THE KATYNI RIVER
DZS LOHOWA TROVNET

The workshop and settlement area on the Katyni River is one of the most important agricultural areas in the Krasnodar Territory. The area is characterized by a high degree of erosion, which is due to the presence of a thick layer of loess. The erosion is most pronounced in the upper reaches of the river, where the relief is more rugged. The lower reaches of the river are characterized by a more gentle relief and a higher degree of soil erosion. The soil in the basin is generally of a heavy, clayey type, which is not very fertile. The vegetation in the basin is mainly composed of steppe plants, which are not very resistant to erosion. The water in the river is generally of a high quality, but it is often turbid due to the erosion of the banks. The water is used for irrigation and for drinking purposes. The basin is one of the most important agricultural areas in the Krasnodar Territory.

Материалы по истории и географии Кавказа
Том 1, 1931 г.